

Beszédes István

Robbanás-belülnézet

(Lázár Tibor Pannon pop / Habsburg pop című sorozata kapcsán)

Akár pozitívnak is mondható a megközelítés, ha a nem olyan messzi '90-es, 2000-es éveket, azok több-rétegű válságát, a válságrengeteget, a talajvesztés hosszú pillanatát alkalmasnak nevezzük a vákuum tanulmányozására. Lázár Tibor és nemzedéktársai ezekben az években nőttek fel, szocializálódtak. És nem egyszerűen csak fel tudtak nőni benne, de felül is tudták írni, színes alkotói világokat hozva létre, tele hiteles közléssel és meglepetéssel. Kiállításai események. Jó tudni, hogy bár töresek egész sora van mögöttünk, nemzedékek közötti is, mégis folytonos-ságról beszélhetünk.

***

Lázár Tibor festészetében a vákuum-stúdiók hozadékát folyamatosan tapasztalom. Számomra erről árulkodik az az elmélyült önvizsgálat is, amely alkotói érdeklődését korábbi ciklusában is már erőteljesen jellemzi. Festményeinek átfutó, kimozduló testeire gondolok, amelyek gyakorta önreflexívek, a sajátjai, sokszor darabban maradtak, torzók, mert a kitarások fehér függönyszárnyai már ezeken a képeken is megfigyelhetőek. Itt látható újabb ciklusának képeire, ezekre az újraértelmezett csendéletekre is átlebeg ez a fehérség, vele az identitáskeresés kényszere. De az alkotói folyamat már nem az egyéni, hanem a kollektív identitást kutatja. A koncepció százéves viszonyítási alapot használ, centenáris időt, benne Bácska félbeszakadt, szublimálódó polgári, kispolgári utópiáival, azok ismétlődő motívumaival a gobelinképeken, falvédőkön, kárpitokon. Amelyek történelmi kulisszája, a városmag évszázados architektúrája még ma is áll nemcsak a bácskai helyszíneken, de areálishan is. A kontextus a Monarchiát idéző, ún. boldog békeidő és az azon átgázoló világháború traumatikus retrospektívája, méghozzá a mára kivetítve, a jelen toposzaira lefordítva. Gondolatok, motívumok, színek és fények játéktere ez. Finom ironiát, önreflexív életbölcseletet, kritikai távolságtartást, részvétet és felülemelkedést sugároz. Meglehet, még nagyobb időmélyből merítve, a vanitas-csendéletek szellemének felidézésével kísérletezik a festő, a halhatatlan hiúság mindenkori természetrajzához készít jegyzeteket. Ennek morális üzenete is van. Hatalom, gazdag-

ság, tudomány, érzéki örömök – csupa hiabavalóság. A fő motívum, a koponya az összekötő szál a középkori hagyománnyal. Mellette persze a még hervadatlán virág, *egyelőre* féregtelen gyümölcs emlékeztet az elmúlásra. A többi újratöltve egyebek között tájidegen, ám ínycsoki élvezetekkel kecsegtető tenger gyümölcseivel, egzotikus és énekesmadarakkal, gránátalmákkal. És meglepő módon intenzív, himnikus színekkel.

Felmerül, lehetséges-e a vanitas-csend és a himnikus harsányság együtthatása, együttélése? Azt gondolom, igen, ha arra gondolok, hogy Kölcsey, a *Himnusz* szerzője egyben egy figyelemre méltó magyar vanitas-vers szerzője is. A *Vanitatum vanitasban*, amely a *Himnusz*nál alig két hónappal későbbre datálódik – akár arra is gondolhatnák, ugyanazon téma más nézőpontból való megközelítése –, a következőt olvashatjuk: „A történet röpülése / Csak egy sóhajlás lengése; Pára minden pompa s ék: / Egy ezred egy buborék.” Lehet, Lázár Tibor színei egy ilyen, robbanás előtt álló buborékot idéznek. A robbanás belülnézetét. És a lázári fehér, ez a 256 árnyalatú festett fehér mint-ha sebtapaszként kerülne gyakorta fölültre, gyógyítaná a hólyag elvékonyuló falát, takarná be a lyukat, odázná el a színek robbanását, amelynek természetéről ezen az oldalon még oly keveset tudunk.

***

Meglehet, Lázár Tibor képei kapcsán egyszer majd kizárólag a fehér árnyalatairól kellene beszélni. Ha a fehér árnyalódva más színné nem lenne. Ez volna a fehér négyesítője. Igazából a fehér értelmezésének vannak árnyalatai, egész drámája, a drámáknak színtere. A színházi színtér a sötétből, a feketéből bontakozik ki, és annak végtelenében is tűnik el végül. Az a festészet, amelynek ma itt, körülötünk kitölti a teret, a lázári színtér viszont, úgy érzem, a fény fehérből tör elő, s a színes villanáson túl oda is tér vissza. Akár egy napkitörés.

Ma este itt, a fény – az érzékelés szempontjából a napból érkező fényt is fehérnek nevezhetjük – győzelemre áll.

Meggyőződhetni róla. Megszemlélhető. Napszemüvegeket fel!